

לימנחה העברית המדושה. התחיל בדין ימי וביתו עם המנגנס מלינוב בנת ספרות דרב. לפריסות כנמס ראשו נוח אלו לא היה המשך, מפני שהיה עוד צורך בסמן רב עד שהישוב ומהיגיו יבינו את הצורך והאפשרות שבקפולות ימות. ואינדו הימאים העבריים, שנוסד ביו"ט מ"ו ב'1921, וששימש כו' כמנן יוד' ואח"כ כיו"ד, מנה בסך הכל חברים אמורים... משופעים לימי... עסק גם כבע"י לוח, שבא"ת" ישש"ת כבודרד ב'הגוה", וביתודו היתה פעולתו וזו ניצרת בהגות חלוציים בעת המדומה 1921.

בסוף נתקבל לעבודה קבועה עליידי פנתס רוטנברג בחברת החשמל בחלוצים, ובתחלת המשיך הוסיף להסיף לימאות כלמס ספרייסי שלא נמצא ונמננו אצל יהודים מלידה. ולא נו' בלבד, הוג' שהחליף את עמו הרוסי הנדול בעם היהודי הקטן, שאף כבל מאווד לראות את עמו וכל כנולות ובתמאות של יריבות וזמרת' כבוד, ובשחיות עם חברים היה וורש יתר תקיפות כעמדה המיניית כלפי השלמון המנסודו ויתר סנוף וירש כמסד על בנין הארץ, מתוך נמנה כרודה להינת יסוד למדינה יהודית עצמאית. וכן הסיף לקומפיות נפסית מצד כל יחיד ויחיד, שתביע אף כלי אומר והכרזה את שייכותו של היהודי לאומה ממלכתית, ללא כניעות וללא שדות עם כוחות'הרץ העוינים והמתנגדים. אך היהודים הפיק' חיים ולמדי היהודי הגלוני צדין לא היו מסוגלים כיוסם התם לקבל את תורתו הגויית' הלכה למעשה. ובסקמה התנועה הציונית'הכיוניניסית, מצא בה יותר סנוף ותעוזה והצטרף אליה כלב ופוש.

שנים אחדות חי חיי אורח מסורתי ככל משפתה. כשנשא לנשה את בתו של נחם יהודי סקוב רשמה צפורה (שם משפתה לא נשאר לזכרון). היא עלתה לארץ עם הילדיוס הרשוננים שלאהר המלחמה. אחרי שפברה עמהם בהרסקאות ובסכנות רבות שכתקופת מלחמת האזרחים על השגליתו לצאת מרוסיה ולהיניץ לארץ, ובאו הצטרסה לנדוד העכברה ועד לנשואית היתה חברה בכמר'לצרי, אחרי שנים מספר נגרה אחרי תושלות המוסקסיס' (קומוניסטיס שונצי ציון וישראל), ובסוף חננה לרוסיה עם הבת שילה לודית באיי'סקי ולא שמע עוד עליה כל ימיו. ב'תבר' שהיית את אשתו לדרך המוסקסיס נקם עוד מקדם על מי רוכב המקודות: והלץ ארוע כסירה לביקוד בגניה רוסית שצננה בנמל יפו והכסיה להתחין למסח כסירה על שיתודר רעוב אורת, ובאין כל תעוזה אצלו לה הורשה להמוד ליבשה והירכב לחנוד לגניה לצאת לרוסיה. ומפתת הונמן אייה למספרה הבריטית והזוהר, שלא יסול עוד לעצמו את סכנות הנציב העליון (לנרש אלמנטים כלתרצויס מהארץ)...

הימים המסודרים כמשרה קבועה איימו עליו כ'הש' תמנות המי" והוא התמסר ויצא לחיי ספנות בנינות קפנות, מהלכות לארצות השכנות, וכיבשה חי חיי איש הבוהימה. כזו לסכנות ומסוריותו להדת. תוך סטודו בים תקי רשם רשימות ככרד חוף ארצנו לכל ארכי והמגלות המסודריות של כל נקודותיה. ונח

מסקנותיו הרבה בשחיות'רעים ולפעמים גם ככתב. כין השאר קעב כביסוס מקצועי, שהמלל של חלוצים צדין להינות בתוך הרכשה, כמסרץ מלאכותי שייחפר כשסך הירקון אל הים. גם כעיתונים רויסס מפעם מאמי יום כשלות ספנות וסיותה הארץ, וכעיתוני המהריים הרוסיס כמאויס פרסס כדרי הגות ורשמי חיות מפיו הסופרים ומתורפמקצתיי היסיות כצורה ספרותית כצו' לה. אך בדרך מלל לא היה לפי טעמו למחוב שכר כמו 'מסוריים מקצועיים', ויש שכתב כזו לארצו נמל מעל נמשו ונפיק היה שורף את רשימותיו, ורק מה שירידו נבבו משאר חלוצים.

בעת ספופות תרע"ס (1929) פעל כקצין מסה כ'הג' נה להאומית' בהנהלתו של המפקד 'מדרון'. הוא — איברתם תחומי, ראה כרך ה', עמוד 212, ששימס'סודו על למחתרת אציל סקמה לאחר זמן. באותה תקופה הומד על כקבוק דקה, שיתודר למסנד חסן כס כשעה שהוא מלא מתסלילים. ואכן נבנס, ומאות הקריים כבורי הפירות נמשו חסילתם ונמלפו על נשסם מצוי. המיודייסס המסוקיכרי 'שהביא אתו חמרי נפי'... כניקסת אמצעי הירודו נרמבים ומדוקקסס העצה המשמרת הבריטית להכנס למסנד היריק ולתסמו ואחרי חודש הונצמד למשסם צנאי כעון נשיאת חמרי נפץ להרוג בניגוס, ולפי סנוף השיסום היה צפוי לו דין כות. ורק אז הוכרד להביעה הכללית, שכעסם אציל לה כל הבמות, שנמנצו חומר נפץ על גופו או כקרבחו (כי באמת לא היה), וזה זוכה ושותרד וקיבל את כקבוק המסקה שובה כו, בתקופה שאחרת יתר שימס כגן המפקד כספנות'הלימוד, שהה "א" של בית'הכסר לקצניים של בית'ה' ביזיטיס'קויתו שבא"י סליה (המפקד היה יומיתו הנפון) — ראה כרך ר', עמוד 257, וגם כתסקידו זה נתן דונמאות'מופת רבות לנגורה ולהצדיה ולבסיות ספרותיות.

כשפרצה מלחמת'הקולס כי התגוד לצד כשרות מאמץ המלחמה, הצטנן וחלה ונתקבל לבית'החולים הוסה כירושלים.

ויס נסכר כיום א' תמוז ה'ש"ב (16.6.1942) ונקבר ליד פנתס רוטנברג כרה הוותים.

אברהם שמואל שטיין

נולד בכיאליסקו, יום הכסורים תרע"ב (8.6.1912).
לאביו ישראל שטיין ולאמו שושנת בת אברהם
שמואל זילברטני.

(מצאצאי רבנים ובכללם הרב פנח יהושע יחודה
ליב דיקין). רב ראשי בארץ ישראל. (ראה כרך שני,
עמוד 362).

קבל חנף עברי כעמסיה. תרבותי. איניכריסיה
ו'מסון למד' היהודת' ככלרין.

היה פעיל בתנועת 'החלוץ', פתונאי ומסור, הש'
תחף כמכיון המרצע היודי (יודיי).

כשנת תרצ"ו (1936) עלת לארץ.
נשא לנשה את רות בת ששה ירתי'מסקי.

היה כשליחות השחרור העולמי באירופה.
 כבו במסגרות תנועת המושבים וערך כסאונה
 חלמיש, וכן ב"מפרכות".
 ייסד ועורך את "המסאון ימי".
 ערך את "מסאון ההגנה הגוסטר הפבריק".
 פעילות תרבות בצה"ל — כעלייה וכדומה.
 השתתף בקיבוץ "ברברי" (עתונות וספרות), "הפועל
 הצעיר" ככתבת רבים וכעיתונת ידע כמסעות.

מספריו: "עלים סדומים ברות" (ספורים), "עם
 עובדי", "החבר אהרתי" (רומן, הוצאת ניומן), "אם
 יריבה" (סרילוגיה, הוצאת ניומן), "האש השאורה
 אפר" (רומן ההרנטיסטי, הוצאת אליף), "בת המושבה
 הנוצאת אל-י"י", "שבת חלוצים" (הוצאת המרכז לתר
 בות), וכן סורה ארוכה של קונטרסים ואנטימוליות.
 תרגם מלשונות רבות, ובכלל זה מכתבי הודו.
 ברובו.

ערך 16 ספריו וברון לקהלות נשמות.
 צאצאיו: אמנון ישראל, תמר וברוך, אבשלום משה.

זאב כוֹצֵבִי (קויאנסקי)

נולד בערך סוף תרס"ד (1904) בעיירה ריקי שבפולין.
 לאביו צבי קויאנסקי (תלמיד חכם, סוחר ושען בוגר
 של) ולאמו בריית.
 למד ב"הדר" ובשנות מלחמת העולם הראשונה בבית
 ספר ביקאדונוסלב שבקאריאט (שמה היגרת משטתו
 בורם אליה המלחמה).

בעודו נער נתגלתה בו נטיה לאמנות התאורית, וכשר
 חזר ליורשיה בסוף 1918 למד ציור אצל אמן יהודי, וכי
 1920 נתקבל שם לבית-הספר לאמנות. רישומיו מההר
 החדוד סודסמרו והווען למד ציור לעצים יהודים.
 את הוד לא הסתפק בהישג זה ודאג צורך להשתלם
 בירושלים.
 ב-1924 עלה לארץ.
 כשהותו בדרכו כפרצו התרשם ממגורשה לזכר יאן
 תום והתלם להשתלם במסוול, כדי שיוכל ליצור יצירות

מגומסגלות מתולדות עמו. למד שנתיים ב"בצלאל" בנת
 פרוץ ב. שן ואח"כ בנת זאב רבן, ולצדדי מיה היה
 עיבר כסיתות ובביתו, ובשנים 1926—1927 היה מודיק
 ואח"כ מורה לפיסול ב"בצלאל".

ב-1927 נשא לאשה את אסתר בת יעקב צוקרבלום
 מפולין.

אחרי מסע לימודים ב-1928 כפרצה עבר בסמל עצמאי
 בירושלים. בהשגונה הציג את יצירותיו בבית-הנסת
 הלאומי ב"בצלאל בירושלים, וב-1929 בתערוכה בלונדון
 תל-אביב והובר כאמן בעל עצמיות ומקורות וכתיוצר.
 ב-1934 יצר את המצבה לפרוץ שן יל. ב-1936 היה
 מורה לפיסול ב"בצלאל החדש" בירושלים.

ב-1938—1939 ערך מסע לצרפת ולאנגליה הציג את
 יצירותיו בקריהדה שלהן השתתף בתערוכת רויאל
 אקדמי בלונדון ובסקין לאמנות יפה בבלונו והציג בתע
 יובת-יחיד במסיון מרי בלונדון. ב-1939 יצר את מנת
 צנח בת קרית פנכים.

מרבית יצירתו כוללת מורטרים של אנשים (סאול
 שטרניובסקי, שאיר דיונוף, שסרית לוי, אהרן ססקין,
 כמלי חודכישת ועוד), וגם זמיות אחרות, בהם הצטיין
 בכופר ההבנה ובשקיפה האופי ההישיות כמפצרי-כיסוי
 מופעים המתחקים את המרובה.

ב-1945 יצר את מנת המכת המוכרן לילדי ישראל כמסמר
 הצפין ("פיות הגולה").

ב-1947 פעל כמדריך לאמנות בין המעסלים במח
 נות בקרפסין, ואף כקצם אישיותו ויחסו תרם לרוסם
 את ערכי הרום שבהם.

ב-1949 שוב נתמנה למורה לפיסול ב"בצלאל החדש".

טרם ב"אוריים מאמרים על חינוך לאמנות.

נפטר בירושלים, כ"ז תשרי תשי"ג (15.10.1952). הובא
 לקבורה בהר המנוחות.

באותה שנה כשהחל בחלוקת פרס דיונוף לאמנות,
 ניתן לו הפרס בהשגונה (אחרי מותו).

בתו: רות.

כהוצאת העברי, תל-אביב, יצא ספר על אישיותו ויצר
 רתו מאת ד"ר חיים נסול.

בנובמבר 1954 פרסם "סוויצין תל-אביב" חוברת זאב
 כ"צבי 1904—1952, העריכת וברון משיירות הססל.

אליהו חי ששון

נולד בארם צובא (חלב) בשנת תק"ץ (1830).
 לאביו אברהם.

בשנת תרכ"ב (1864) נשלח על-ידי אביו, שהיה מבדו
 לי הקהלה היהודית בארם-צובא, ללימודו כדי ללמד
 את מלאכת הרפואה. לאחר שנה אחת, באמצע שנת תרכ"ג
 (1865), שב לעירו, הביא אלו אותיות וייסד בית-הדפוס
 עבדי בארם צובא. הוא קבל מהמבדח-עיר "הסכמה" שלא
 ישינו אחריה את גבולו ולא יפתחו בית-דפוס אחר בעיה
 עד שנת תרמ"ז (1886).

יוחנן פוגרבינסקי

נפטר בתל־אביב, י"ד כסלו תשי"ד (15.12.59)
(כרך ב', עמוד 589)

הרב צבי פסח פראנק

נפטר בירושלים, ב"א כסלו תשכ"א (18.12.60)
(ראה כרך ב', עמוד 735)

תמר קופ – זבוטינסקי

נפטרה בחיפה, כ"ה סכת תשי"ד (21.1.60)
(כרך ח', עמוד 3150)

ד"ר ירוחם קורנגרין

נפטר בתל־אביב, י"א אדר תשי"ד (10.3.60)
(כרך ב', עמוד 659)

צבי קארל

נפטר ברמת־גן, י' תמוז תשי"ט (16.7.59)
(ראה כרך ג', עמוד 1153)

הרב חיים יהושע קוסובסקי

נפטר בירושלים, כ"ה אייר תשי"ד (32.5.60)
(ראה כרך ב', עמוד 830)

דב קמחי (מלר)

נפטר בירושלים, כ"ה אייר תשכ"א (11.5.61)
(כרך שלישי, עמוד 1266)

ישראל רוקח

נפטר בתל־אביב, י' אלול תשי"ט (13.9.59)
(ראה כרך ב', עמוד 825)

אפרים רוזנפלד

נפטר בזכרון יעקב, כ"ו סיון תשי"ד (22.6.60)
(ראה כרך ג', עמוד 1202)

מרדכי (מוטל) רוזנברג (רחק)

נפטר בתל־אביב, י"ח אלול תשי"ד (10.9.60)
(ראה כרך ח', עמוד 3169)

הרצל רוזנצויג

החליף את שמו : בנימין זמר.

נפטר בחיפה, י' שבט תשכ"א (21.1.61)
(ראה כרך ג', עמוד 1202)

אהובה (ליבה) רמז

נפטרה בתל־אביב, י' ניסן תשכ"א (27.3.61)
הובאה לקבורה בזכרון יעקב
(כרך ד', עמוד 1999)

דוד רוזוליו

נפטר בירושלים, א' סיון תשכ"א (16.5.61)
(כרך שמיני, עמוד 3065)

אריה שנקר

נפטר בתל־אביב, א' תשרי תשי"ב (3.10.59)
(ראה כרך ב', עמוד 807)

שלמה זלמן שוקן

נפטר בשתיים, כ"י שב תשי"ט (6.8.59)
נפטרו הופקדה לירושלים
(ראה כרך ג', עמוד 2894)

חיים אליהו שייקיץ

נפטר בירושלים, י"ז תשרי תשי"ד (19.10.59)
(ראה כרך ח', עמוד 3130)

ד"ר חיים (אמיל) שטיין

נפטר בשתיים, והובא לקבורה בח"א
א' אלול תשי"ד (24.8.60)
(ראה כרך ג', עמוד 1380)

חיים שפרוני (סטרובינסקי)

נפטר בקיבוץ עין חרוד (האחוד)
י"ג חשוון תשכ"א (3.11.60)
(ראה כרך שמיני, עמוד 3091)

אברהם שמואל שטיין

נפטר בח"א, א' סכת תשכ"א (20.12.60)
(ראה כרך י', עמוד 3604)

מניה שוחט

נפטרה בח"א, א' אדר תשכ"א (17.2.61)
והובאה לקבורה בכפר גלעדי
(ראה כרך ב', עמוד 846)

שלמה יצחק שטאמפר

נפטר במתחזקה, כ"ה אדר תשכ"א (13.3.61)
(ראה כרך א', עמוד 294)

ד"ר נתן שלם

נפטר בתל־אביב, י"ו אלול תשי"ט (28.9.59)
(כרך ה', עמוד 2194)

בכחירות לעיריית תל־אביב בנובמבר 1965 נבחר
שנית לראש עיריית תל־אביב.
בתו: יעל (מאפה דודה בת יוסף גרודסקי,
נפטרה בתל־אביב. י"ז אב תש"י — 14.8.1946).

פנחס ספיר (קהלובסקי)

(ראה כרך ז, עמדים: 2845 ו־2969)

כ"ב.6.63 נתמנה לשר האוצר.

אברהם שמואל שטיין

(ראה כרך י, עמך 3604 וכרך י"א, עמך 3885)

הגיה כעובדו כמבדיר אחרים מוכנים לדפוס,
אך לא זכה לספן בהוצאתם. אחר מהם הוא
הספר „אדרת אליהו" (סיפור היסטורי), שמספחת
המחבר עסקה בהוצאתו לאחר נדחו וראה אור בשנת
1964. הספר, המשריע על תקופה של מאתיים שנה,
מזמנו של הגר"א עד שחר מאתנו, מוקדש לצאצאי
צאצאיו ותלמידיו תלמידיו של מרן הגאון הגדול
האמיתי, רבנו אליהו, בישראל ובתפוצות, כמלאת
ק"ץ שנה לפליית ראשונים, מחוללי ישוב — היסוד
בארץ ישראל ברוחם ובגופם.

גילה בקיאות בקורות, הישוב הישן בא"י היה
מאתנו בן חושף בספרו גלריה שלמה של דמויות
מפוררות של ירושלים הישנה, בניה וכוונת, רבניה
דיינות, עסקניה ומנהיגיה, שנסתבתו הוא מעלה
זכרם מתהום הנשיה. מתוך נאמנות היסטורית הוא
מגולל את ירושלים הישנה, את ייסוד שכונות
חדשות מחוץ להומה על־ידי הפורצים הנוצרים של
חומת ירושלים העתיקה, שכונה שכונה וגלגליה
וגוללה, מרצופה וצביונה, שוכר־לב הם תיאורי
הלכטים של ראשוני הפורצים בשכונותיהם החדשות
בחוץ להומה: תלאות ומפלות, גניבות התקפות
שוד, התנכלויות התנפלויות של מרצחים, לא סמנו
הפורצים ידם בחינם השיבו מנה אחת אשיים,
בתגים על חייהם וכבודם.

בספר מהאורים גם מסכת ייסדה של הושבה
סתיקה ומעלליהם של ראשוני מתחליה, שנברו
על כל נהשולי הסבלות הפגעים ולא נכנעו, כן
מוכאים בספר אשיים, בחורי הנועה, חיבת ציון
ומחולליה, שפעלו רבות למען ארצנו.

המפתח בספר מסייע למעריך בו להתמצא בכל
הפרשות, שלחן משה המחבר צודה כלטידיסיה,
הקוסמת לקורא. (ב. ה.)

יוסף יצחק סלעי (קמיניר)

(ראה כרך ו', עמך 2543)

בשנים האחרונות עוסק בפילוסופיה היהודית
בימי הביניים, פרסם מאפרים ב„החוגג", הדר.

החינוך, „הארץ" וידיע עם" על משנתו הפילוסופית
והדתית של ר' יוסף אלכו. הנמנה במאפריו לשתות
את „ספר העיקרים" של ר' יוסף אלכו לבני־דרגו
ולהצניע על האקספוליות שלו כממנה.

ב„ספר קורנטיק" (הוצאת החברה לחקר המקרא
בישראל) כתב על „ר' יצחק ש"אמה, בעל העידה ו
ב„הארץ" על „ר' חסניא קדושק" ועוד.

בתחום החנו"ך מתרכז הוא כעיקר בספר
בראשית, חקרי המקרא מיהסים לדבריו גלוי
שבילים חדשים בספר זה, על הנושא הוא מירסם
רשימות ומסות בכתיבת שונים („מאונים", „מסות",
הצפה" ועוד).

כו עוסק הוא בפילוסופיה המודרנית, בעיקר
במסג בודו, לו הקדוש כעשרים רשימות ומסות.
מחרגם את האסוביוגרפיה של בודו, מסגם הספרה
הציגית בירושלים.

באהלונה פקדיש הוא את התענינותו בפרוש'
מרדכי (מרסין) בוכר, מאמר אחר, שפרסם עליו
ב„הארץ" עורר השומה־לב מיוחדת.

בתחום הספרות המודרנית הוא עוסק, בין
השאר, באליעזר שטיינמן, לו הקדיש שמונה מאפרים
במאפרים שונים.

מרבח לכתוב על ד"ר צבי ויטלסקי, ביחוד
ראייה לביח מסתו עליו בספר „עשרת צב"י, בשם
„הלכת ואונת במשנתו".

משתתף ב„אנציקלופדיה לתולדות המחשבה היה
כישאלית" (בעריכת הפרוש" ש ממבורסקי, הוצאת
„מוסד ביאליק"), כתרונם מאנגלית וגרמנית, סניד
טון עד איינשטיין.

מירסם מאפרים על היסטוריונים, פילוסופים
ואנשי־מדע בני־דרגו, יודעישם (ב. המפל).

משה ברסלבסקי

(ראה כרך י"ד, עמך 4521)

נפטר בכ"ח חשוך תשכ"ו (1.1.61).

שמואל טטור

(ראת כרך ס', עמך 3351 וכרך י"ד, עמך 4576)

בשנת 1965 קיבל „פרס ישראלי" בעד מחקרו
ועברתו הסויה כהקלאת (חבר קיבוץ כנרת).

ד-ר אשר בן-ישראל (ברונפלד)

(ראה כרך א', עמך 241, כרך עשירי, עמך
3647)

נקרא גם ד"ר אשר אבי טודד.